

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. O.

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
o ustalenie stopnia niepełnosprawności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 listopada 2011 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Spółecznych [...]

z dnia 23 lutego 2011 r.,

1. oddała zażalenie,

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego
adwokatowi G. F. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych
powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem kosztów
pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu
zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 23 lutego 2011 r. odrzucił apelację wniesioną przez ubezpieczonego W. O. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 września 2010 r. oddalającego odwołanie od decyzji Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 8 lipca 2008 r.

Sąd Okręgowy przypomniał równocześnie, że w dniu 9 listopada 2010 r. do Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wpłynęła apelacja ubezpieczonego, która zawierała braki formalne, ponieważ nie została opłacona oraz błędnie oznaczała zaskarżony wyrok. W związku z tym sąd pierwszej instancji wezwał ubezpieczonego do uzupełnienia wskazanych braków apelacji w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji. Wezwanie to doręczono skarżącemu w dniu 17 listopada 2010 r. Wykonując je, ubezpieczony w dniu 25 listopada 2010 r. złożył osobiście pismo procesowe, w którym wniósł opłatę podstawową od apelacji oraz wskazał, że zaskarża w całości wyrok z dnia 22 września 2010 r., co stanowiło powtórzenie błędnego oznaczenia wyroku zawartego w treści apelacji. Mimo to, sąd pierwszej instancji nadał bieg apelacji, przedstawiając ją wraz z aktami sprawy Sądowi Okręgowemu.

Wskazując na powyższe ustalenia oraz powołując się na treść art. 370 k.p.c. i art. 164 k.p.c., sąd drugiej instancji stwierdził, że pismo ubezpieczonego zawierające odpowiedź na wezwanie Sądu Rejonowego wpłynęło w dniu 25 listopada 2010 r., a więc po upływie wyznaczonego ubezpieczonemu terminu. Apelacja nie została zatem skutecznie uzupełniona i opłacona. Skoro zaś sąd pierwszej instancji nie odrzucił jej, nieprawidłowo przedstawiając tę apelację sądowi drugiej instancji, to zgodnie art. 373 k.p.c. sąd ten winien ją odrzucić.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone zażaleniem wniesionym przez ubezpieczonego W. O., w którym zarzucono temu postanowieniu naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

- 1) art. 373 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, w której w postępowaniu odrębnym z zakresu ubezpieczeń społecznych przepis ten nie znajduje zastosowania, gdyż także w postępowaniu odwoławczym stosuje się przepisy szczególne art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c. oraz

- 2) art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c. przez uznanie, iż skarżący nie wskazał zaskarżonego wyroku, podczas gdy podanie przez niego, iż zaskarża wyrok z dnia 22 września 2011 r. w sytuacji, gdy orzeczenie rzeczywiście zapadło w dniu 27 września 2011 r., należało uznać za oczywistą omyłkę pisarską lub niedokładność, nie stanowiącą przeszkody w nadaniu apelacji biegu i rozpoznaniu jej, zwłaszcza że skarżący w piśmie wskazał prawidłową sygnaturę wyroku.

Uzasadniając tak sformułowane zarzuty, skarżący dodał między innymi, że jak podnosi się w doktrynie istotnym elementem odrębności postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest odformalizowanie tego postępowania i wprowadzenie swoistych instytucji umożliwiających sprawne rozpoznanie sprawy, w tym usunięcie ewentualnych braków formalnych pism, a najlepszym tego przykładem jest wstępne badanie sprawy uregulowane w art. 467 k.p.c. oraz czynności wyjaśniające przewidziane w art. 468 k.p.c. Jak wynika z kolei z art. 475¹ k.p.c., wymienionych przepisów nie stosuje się do skargi kasacyjnej i do postępowania przed Sądem Najwyższym, wywołanego jej wniesieniem. Stąd a *contrario* w postępowaniu odrębnym z zakresu ubezpieczeń społecznych przepisy art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c. znajdują zastosowanie zarówno do postępowania przed sądem pierwszej instancji, jak i przed sądem drugiej instancji w zakresie apelacji. Dlatego też „na gruncie niniejszej sprawy nie mógł znaleźć zastosowania art. 373 k.p.c. nakazujący odrzucić apelację, która podlegała odrzuceniu przed sądem pierwszej instancji, gdyż przepis ten koliduje z przepisami regulującymi postępowanie odrębne, tj. art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c.”. Należy zatem uznać, iż przewodniczący lub wyznaczony sędzia powinien po wpłynięciu apelacji dotkniętej brakami formalnymi, po prostu wezwać do ich uzupełnienia. Zdaniem autora zażalenia podstawą odrzucenia apelacji nie mogło być także mylne wskazanie przez skarżącego zaskarżonego przez niego wyroku, które z pewnością stanowiło oczywistą omyłkę pisarską, czy też oczywistą niedokładność, nie stanowiącą przeszkody do nadania apelacji biegu i rozpoznania jej we właściwym trybie.

Wskazując na przedstawione wyżej zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania

Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie wniesione przez ubezpieczonego jest oczywiście bezzasadne. Nie ma bowiem racji skarżący, podnosząc że przepisy art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c. znajdują zastosowanie również w postępowaniu apelacyjnym, wyłączając w postępowaniu odrębnym z zakresu ubezpieczeń społecznych możliwość stosowania art. 373 k.p.c. Już nawet pobieżna lektura art. 467 k.p.c. musi przemawiać za uznaniem, że dotyczy on postępowania przed sądem pierwszej instancji (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r., I UK 358/07, LEX nr 846551). Przede wszystkim wskazuje na to treść § 1 tego przepisu, zgodnie z którym niezwłocznie po wniesieniu sprawy przewodniczący lub wyznaczony przez niego sędzia dokonuje jej wstępnego badania. Wniesieniem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych w rozumieniu tego przepisu jest zaś wpływ akt sprawy ubezpieczeniowej do sądu pierwszej instancji z organu rentowego wraz z odwołaniem albo na skutek wezwania przewodniczącego dokonanego w trybie art. 477⁹ § 6 k.p.c. Zakres przedmiotowy owego wstępnego badania sprawy określa z kolei § 2, który stanowi, iż wstępne badanie sprawy polega na ustaleniu, czy pismo wszczynające postępowanie sądowe spełnia niezbędne wymagania, pozwalające nadać mu dalszy bieg, oraz na podjęciu czynności umożliwiających rozstrzygnięcie sprawy na pierwszym posiedzeniu. Cytowany przepis nawiązuje przy tym jednoznacznie do „pisma wszczynającego postępowanie sądowe”, a zatem bez wątplenia – w przypadku spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych – do odwołania. Dlatego też wstępne badanie sprawy polega na lekturze odwołania i dołączonych do niego akt organu rentowego w celu ustalenia, czy droga sądowa jest dopuszczalna, czy odwołanie spełnia wszystkie wymagania formalne oraz czy zachodzą przesłanki właściwości miejscowej i rzeczowej sądu. W wyniku tego badania dokonywana jest ocena, które braki formalne pisma wszczynającego postępowanie sądowe dadzą się usunąć w trakcie czynności wyjaśniających sądu, o których mowa w art. 468 k.p.c. (nie tamujące

postępowania), a które wymagają wezwania do ich uzupełnienia (chodzi tu o braki mające istotne znaczenie dla dalszego toku sprawy, np. brak odpisu odwołania, brak żądania, brak oznaczenia strony pozwanej, brak podpisu na odwołaniu, brak pełnomocnictwa). Apelacja nie jest natomiast pismem wszczynającym postępowanie sądowe w tym znaczeniu, lecz kwalifikowaną formą pisma procesowego inicjującego kolejny etap toczącego się już postępowania sądowego, będący realizacją uprawnień stron do kontroli orzeczeń w ramach dwuinstancyjnego postępowania. Postępowanie apelacyjne zostało unormowane w Dziale V, Rozdziale 1 Kodeksu postępowania cywilnego. Zawarty tam art. 391 § 1 k.p.c. stanowi wprawdzie, że do postępowania przed sądem drugiej instancji stosuje się przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jednakże wówczas, gdy nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu przed sądem drugiej instancji. Przeciwno przedstawionej wyżej wykładni art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c. nie może również przemawiać treść powołanego w zażaleniu art. 475¹ k.p.c. To że przepis ten wyklucza stosowanie między innymi art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c. do skargi kasacyjnej i do postępowania przed Sądem Najwyższym, wywołanego jej wniesieniem, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, nie wskazuje bowiem w żadnym razie (*a contrario*) na możliwość stosowania tych przepisów w postępowaniu apelacyjnym. Przeciwnie, regulacja zawarta w art. 475¹ k.p.c. podkreśla jedynie specyfikę postępowania kasacyjnego, które jako postępowanie toczące się po prawomocnym zakończeniu postępowania sądowego jest nowym postępowaniem (por. m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122 i orzecznictwo tam powołane), przez co brak tej regulacji mógłby sugerować, iż do skargi kasacyjnej wniesionej w sprawach z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych art. 467 k.p.c. i art. 468 k.p.c. (a także pozostałe przepisy wymienione w art. 475¹ k.p.c.) będą mogły znaleźć zastosowanie.

Reasumując ten wątek rozważań, Sąd Najwyższy stoi zatem na stanowisku, że art. 373 k.p.c. znajduje w pełni zastosowanie także w postępowaniu apelacyjnym w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Skorzystanie z regulacji zawartej w tym przepisie w rozpoznawanej sprawie przez sąd drugiej instancji było zaś w pełni uzasadnione, jeśli zważyć, że ubezpieczony, wezwany

przez sąd pierwszej instancji do uzupełnienia braków formalnych apelacji, uczynił to, ale po upływie wyznaczonego mu w tym celu terminu. To sprawiło, iż została spełniona jedna z przesłanek określonych dyspozycją art. 370 k.p.c. Niedostrzeżenie tego faktu przez sąd pierwszej instancji obligowało natomiast Sąd Okręgowy, stosownie do art. 373 k.p.c., do odrzucenia apelacji, które nie byłoby możliwe jedynie wówczas, gdyby sąd ten dostrzegł braki apelacji, do których usunięcia strona nie była uprzednio (tj. przez sąd pierwszej instancji) wezwana.

Nie miał jedynie racji sąd drugiej instancji, podnosząc (choć jak się zdaje jedynie na marginesie swoich głównych rozważań), że o odrzuceniu apelacji decydowało również to, iż skarżący „nie wskazał ostatecznie zaskarżonego wyroku”. Wprawdzie oznaczenie wyroku, o którym mowa w art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. następuje przez wskazanie sądu, który wydał zaskarżony wyrok, jego sygnatury i daty wydania (a także stron i przedmiotu sprawy), jednakże niepodanie lub błędne określenie któregoś z elementów składających się na oznaczenie wyroku mogłoby uzasadniać odrzucenie apelacji tylko wtedy, gdyby nie istniała możliwość powiązania tego środka odwoławczego z konkretnym orzeczeniem. Przepis art. 373 k.p.c. (i także przepis art. 370 k.p.c.) należy odczytywać łącznie z art. 130 k.p.c. Odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy zatem tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583825). Mimo popełnienia przez ubezpieczonego oczywistego błędu w określeniu daty dziennej orzeczenia, nie ulegał natomiast wątpliwości fakt, że pozostałe elementy oznaczenia zaskarżonego wyroku (w tym sygnatura) zostały wymienione. Dlatego też apelacji sformułowanej przez niego w taki sposób mógłby zostać nadany bieg (gdyby nie jej brak polegający na nieopłaceniu) i odrzucenie jej tylko z tej przyczyny nie byłoby uzasadnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2007 r., II PZ 57/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 46).

Kierując się jednak wcześniej przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym zostało wydane na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.

oraz § 19 w związku z § 12 ust. 2 i § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.